

Življenjepis

Od političnega zapornika do predsednika vlade

Janez Janša se je rodil 17.9.1958 v Ljubljani kot drugi od treh otrok. Osnovno šolo je obiskoval v Žalni in na Grosupljem, klasično gimnazijo pa v Stični. Nadaljnje izobraževanje je sledilo na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, kjer je študiral obramboslovje in leta 1982 diplomiral.

Začetki poklicne poti

Po študiju je postal pripravnik v tedanjem Republiškem sekretariatu za obrambo in tam opravil strokovni izpit. Konec leta 1982 je bil imenovan za predsednika komisije za SLO in DS v okviru tedanje mladinske organizacije (ZSMS). S kritično oceno razmer v takratni JLA, ki so bile označene za kontrarevolucionarne, se je pričela disidentska pot Janeza Janše. Sledil je strog nadzor Službe državne varnosti nad njim in njegovimi prijatelji, politične sankcije ter omejevanje in preprečevanje njegovega javnega dela.

Med voditelji slovenske pomladi

Politično omejevanje Janeza Janše je segalo v vse aspekte njegovega življenja, med drugim je izgubil vsako možnost zaposlitve v kaki državni instituciji ali podjetju in bil med leti 1985 in 1986 zavrnjen na preko 250 javnih razpisih za zaposlitev, kljub temu, da je izpolnjeval vse pogoje.

V tem času se je Janez Janša politično angažiral v novonastajajočih mirovnih in ekoloških gibanjih, ki jih je takratna oblast obravnavala kot "družbeno nevarne". Preživljal se je s pisanjem računalniških programov in priložnostnimi višinskimi deli skupaj s svojimi prijatelji iz alpinističnega odseka.

Konec leta 1986 je postal tajnik mesečne revije Časopis za kritiko znanosti takratne študentske organizacije ljubljanske univerze, ki se je lotevala tedaj politično nezaželenih tem.

Leta 1987 se je delno liberaliziralo tudi uredništvo osrednjega glasila ZSMS Mladina, kar je Janezu Janši omogočilo pisanje in objavljanje kritičnih komentarjev in prispevkov na temo demokracije in nacionalne suverenosti.

Spomladi leta 1987 je Janez Janša skupaj z Igorjem Omerzo ustanovil majhno računalniško podjetje MikroAdo, ki je hitro postalo nekakšen tehnični servis nastajajoče politične alternative in družbenih gibanj.

V tem podjetju je bil tajno pripravljen za natis dnevnik Staneta Kavčiča (uredila Janez Janša in Igor Bavčar), nekdanjega predsednika slovenske republiške vlade, ki ga je leta 1972 komunistična oblast odstranila s položaja, češ da je preveč liberalen. Dnevnik, ki je izšel spomladi leta 1988, je vzbudil veliko zanimanje, prva izdaja je bila razprodana v nekaj urah.

Na enak način je bila aprila 1988 v MikroAdi pripravljena za natis brošura Teze za Slovensko ustavo, ki so jo pripravili slovenski pisatelji, pravniki in sociologi. Vsebina je naletela na ostro obsodbo predsednika tedanjega CK ZKS Milana Kučana ter vrha JLA. Teze pa so v celoti služile kot osnova sedanji slovenski ustavi, ki je bila sprejeta leta 1991.

Proces proti četverici in prvi koraki k slovenski demokraciji

Dne 31. maja 1988 je Janeza Janšo v zgodnjih jutranjih urah aretirala Služba državne varnosti. Poleg njega so bili aretirani še Ivan Borštner, zastavnik JLA, novinar David Tasić in urednik Franci Zavrl.

S tem se je pričel znani proces proti četverici, ki je bil proces komunistične nomenklature zoper nastajajočo opozicijo in je sprožil je silovit odziv med slovensko

javnostjo. Pojavile so se javne zahteve za spremembe v smeri večstrankarske demokracije, kar je bil eden najpomembnejših vzvodov osamosvojitvenega procesa Slovenije.

Množične demonstracije v Ljubljani in deset-tisoči članov Odbora za varstvo človekovih pravic, ki je bil takrat ustanovljen, so oznanili Slovensko pomlad.

Janez Janša je bil na procesu, kjer so četverici sodili brez prisotnosti javnosti in brez pravice do odvetnika, obsojen na 18 mesecev zapora. Po pravnomočnosti sodbe maja leta 1989 ga je slovenska komunistična oblast ponovno aretirala in ga poslala na prestajanje kazni najprej v najstrožji slovenski zapor na Dob pri Mirni ter ga šele po ponovnih demonstracijah premestila v odprti tip zapora na Igu.

Na teh demonstracijah je bila prvič prebrana Majniška deklaracija 1989, v kateri je opozicija zahtevala demokratično in suvereno Slovenijo ter spoštovanje človekovih pravic. Zaradi velikega pritiska javnosti je bil Janez Janša po tretjini prestane kazni poleti 1989 izpuščen iz zapora.

Po prihodu iz zapora je postal glavni urednik opozicijskega tednika Demokracija, ki ga je urejal vse do maja 1990. Demokracija je postala neuradno glasilo takratne združene opozicije Demos.

Prve demokratične volitve 1990

Janez Janša je januarja 1989 sodeloval pri ustanovitvi prve prave politične opozicijske organizacije v takratni Sloveniji - Slovenske demokratične zveze (SDZ) - in bil izvoljen najprej za njenega podpredsednika, nato pa za predsednika Sveta stranke.

Na prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji aprila leta 1990 je bil na listi SDZ neposredno izvoljen za poslanca.

Janez Janša, minister za obrambo

Maja 1990 je Janez Janša postal minister za obrambo. Pod njegovim vodstvom je nastal dovolj trden obrambni sistem, ki je preko Manevrske strukture narodne zaščite, ter reorganizacije TO v prvo pravo Slovensko vojsko, junija 1991 omogočil, da se je Slovenija z relativno majhnimi žrtvami obranila pred agresijo jugoslovanske armade in razglasila svojo neodvisnost.

Janez Janša je ostal minister za obrambo do marca 1994 in v štiriletnem mandatu skupaj s sodelavci ustvaril strukturo, ki je omogočila Sloveniji podpis partnerstva za mir z zvezo NATO. V času vodenja obrambnega ministrstva je Janez Janša odigral zelo pomembno vlogo pri vključevanju Slovenske vojske v druge mehanizme mednarodne kolektivne varnosti in parlamentarni nadzor nad vojsko uveljavil kot osnovni demokratični standard.

Leta 1993 je bila na njegov predlog ustanovljena Zveza veteranov vojne za Slovenijo, ki združuje domoljube, kateri so se leta 1990 in 1991 aktivno uprli prevladi in agresiji JLA na Slovenijo.

Marca 1994 je Državni zbor Republike Slovenije na predlog predsednika vlade dr. Janeza Drnovška razrešil Janeza Janšo s funkcije obrambnega ministra. Razlog za razrešitev naj bi bil t.i. poseg vojske v civilno sfero. Skoraj leto dni kasneje sta tako državno tožilstvo kot Sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve pri Državnem zboru Republike Slovenije v zadevi zavzela soglasno stališče, da so vojaški organi ravnali skladno z veljavnimi slovenskimi zakoni.

Razprava o odstavitvi Janeza Janše z mesta ministra za obrambo je pred parlamentom na demonstracijah znova zbrala več deset tisoč ljudi, ki so zahtevali pravno državo in zaustavitev korupcije v državni upravi.

Predsednik SDS

Janez Janša se je spomladi leta 1992 pridružil dr. Jožetu Pučniku in njegovi Socialdemokratski stranki Slovenije. Na volitvah leta 1992 je bil Janez Janša ponovno izvoljen za poslanca, maja 1993 pa ga je tretji kongres SDS izvolil za predsednika. Janez Janša je bil ponovno izvoljen za predsednika SDS na kongresih stranke leta 1995, leta 1999, leta 2001, leta 2005 in leta 2009.

Leta 1996 je Janez Janša ponovno sedel v poslanske klopi, SDS pa je postala vodilna opozicijska stranka v Sloveniji.

V času od januarja 1997 do julija 1998 je bil Janez Janša tudi vodja slovenske parlamentarne delegacije v Severnoatlantski skupščini (NAA).

Minister za obrambo v vladi dr. Andreja Bajuka

Janez Janša je v času junija do oktobra 2000 v vladi dr. Andreja Bajuka vodil ministrstvo za obrambo. V tem času je s sodelavci pripravil predlog resolucije o strategiji nacionalne varnosti RS, najpomembnejši strateški dokument na področju obrambe, hkrati pa je vlada na njegov predlog sprejela tudi Obrambno doktrino RS.

V času njegovega ministrovanja je ministrstvo za obrambo realno ocenilo uresničevanje temeljnih razvojnih programov obrambnih sil 1994-2003, sprejelo načrt njihovega delnega prestrukturiranja ter dokončanja v letih 2000-2003 in pripadnikom Slovenske vojske omogočilo uresničevanje pravice do duhovne oskrbe.

V času, ko je Janez Janša vodil obrambno ministrstvo, je Slovenija pripravila svoj drugi akcijski načrt za polnopravno članstvo v NATO in ga kot prva izmed vseh kandidatk predala Lordu Robertsonu, generalnemu sekretarju NATO v Bruslju.

Na državnozborskih volitvah oktobra 2000 je bil Janez Janša že tretjič izvoljen za poslanca DZ, SDS pa je postala druga najmočnejša politična stranka v Sloveniji.

Predsednik Vlade Republike Slovenije v mandatu 2004 - 2008

Janez Janša je bil kot predlagani kandidat za mandatarja nove slovenske vlade 9. novembra 2004 s 57 glasovi poslancev izvoljen za novega predsednika Vlade Republike Slovenije.

3. decembra 2004 je v Državnem zboru RS prisegla nova vlada, ki se je pod vodstvom Janeza Janše še isti dan sestala na svoji konstitutivni seji.

Vlado RS v mandatu Janeza Janše sestavljajo koalicijski partnerji Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija - Krščanska ljudska stranka, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokoјencev Slovenije.

Na zahtevo predsednika vlade Janeza Janše je Državni zbor Republike Slovenije 19. novembra 2007 glasoval o zaupnici vladi, vezani na projekt predsedovanja Svetu EU in potrdil njen mandat.

Med največje dosežke v obdobju od decembra 2004 do decembra 2007 Vlada Republike Slovenije šteje ukrepe, ki so neposredno vplivali na življenje državljanov Republike Slovenije in se kažejo v izjemni gospodarski uspešnosti, višji zaposlenosti in rekordno nizki brezposelnosti. Izvedena je bila večina ukrepov programa ekonomskih in socialnih reform za povečanje blaginje in izboljšanje življenjskega standarda, kar Slovenijo uvršča pri

doseganju t.i. lizbonskih ciljev med najuspešnejše države članice EU. Vlada je na moderen, mednarodno primerljiv in socialno vzdržen način uredila davčno področje in odpravila številne administrativne ovire. Sprejeti so bili ukrepi za razbremenitev gospodarstva in povečanje njegove konkurenčnosti na domačem in tujih trgih.

Republika Slovenija je v mandatu vlade Janeza Janše postala prepoznavna in uspešna članica Evropske unije: 1. januarja 2007 je sprejela skupno evropsko valuto, 22. decembra 2007 je z odprtjem meja stopila v schengensko območje, v prvi polovici leta 2008 pa je kot prva država članica iz širitvenega sklopa 2004 in 2007 prevzela krmilo Sveta Evropske unije.

V vlogi predsednika Evropskega sveta je Janez Janša vodil dve zasedanji predsednikov vlad in držav članic ter srečanja na najvišjem nivoju z Japonsko, Latinsko Ameriko in Karibi, ZDA in Rusko federacijo. Pod njegovim vodstvom je EU zagnala drugi cikel Lizbonske strategije, uvedla peto svoboščino in zaključila mrežo Stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov z Zahodnim Balkanom. Igral je pomembno vlogo pri oblikovanju sporazuma glede energetske-podnebnega svežnja, Galilea, liberalizacije energetske trgov in dolgo pričakovanega začetka pogajanj za novi sporazum z Rusko federacijo. Veliko je prispeval tudi k temu, da je EU usklajeno odgovorila na razglasitev neodvisnosti Kosova in na negativni izid irskega referendumu o Lizbonski pogodbi.

V svojstvu predsednika vlade je Janez Janša obiskal Avstrijo, Bolgarijo, Bosno in Hercegovino, Ciper, Češko, Estonijo, Finsko, Francijo, Grčijo, Hrvaško, Irak, Italijo, Japonsko, Kitajsko, Kuvajt, Latvijo, Litvo, Luksemburg, Madžarsko, Makedonijo, Malto, Nizozemsko, Peru, Poljsko, Portugalsko, Rusko federacijo, Saudsko Arabijo, Slovaško, Turčijo, Ukrajino, Vatikan, Veliko Britanijo in Združene države Amerike.

Predsednik Vlade Republike Slovenije v mandatu 2012 -2015

Na predčasnih volitvah 4. decembra 2011 je bil Janez Janša ponovno izvoljen za poslanca. Slovenska demokratska stranke je prejela 26,19 % oziroma 26 mandatov v 90-članskem državnem zboru. Janez Janša je bil kot predlagani kandidat za mandatarja nove slovenske vlade 28. januarja 2012 z 51 glasovi poslancev izvoljen za 10. predsednika Vlade Republike Slovenije.

10. februarja 2012 je v Državnem zboru RS prisegla nova vlada. Vlado RS v mandatu 2012 - 2015 sestavljajo koalicijski partnerji Slovenska demokratska stranka, Državljska lista Gregorja Viranta, Demokratična stranka upokojencev Slovenije, Slovenska ljudska stranka in Nova Slovenija - Krščanska ljudska stranka.

Publicistično in predavateljsko delo

Janez Janša je napisal več knjig ter na stotine člankov, komentarjev, esejev in znanstvenih razprav. Objavil je tudi več svojih pesmi in literarnih spisov. Njegova knjiga o nastajanju slovenske države z naslovom Premiki (1992) je samo v slovenski izdaji izšla v nakladi preko 55.000 izvodov, prevedena pa je tudi v angleščino, nemščino in hrvaščino. Tudi njegova knjiga z naslovom Okopi (1994), v kateri analizira značilnosti obdobja tranzicije, je doživela velik odziv med slovenskimi bralci in dosegla naklado 15.000 izvodov. V knjigi 7 let pozneje (1995) Janez Janša skupaj z Davidom Tasićem in Ivanom Borštnerjem razkriva ozadje njihovih aretacij pred sedmimi leti. Tej knjigi je leto kasneje sledil zbornik z naslovom 8 let pozneje, v katerem so objavljeni mnogi pomembni dokumenti, ki osvetljujejo zakulisna dogajanja na oblastni strani v času Slovenske pomladi. Že leta 1988 pa je v knjigi z naslovom Na svoji strani izšel zbornik nekaterih njegovih do takrat objavljenih komentarjev v različnih revijah.

Kot predavatelja - izvedenca za obrambna in geostrateška vprašanja so ga vabili na mnoge posvete in simpozije po svetu. Med drugim je predaval na Kings College v Londonu, na Centru za mednarodne in strateške študije v Washingtonu, na The Royal Institute for international Affairs v Londonu, na Center for Balkan Security, Washington, na konferenci Atlantskega sveta Velike Britanije, na Institute for international studies v Bonnu, na Katoliški univerzi v Buenos Airesu, na konferenci CNN v Atlanti, na mednarodnih simpozijih in posvetovanjih NATO na Dunaju, v Rimu, Bruslju, Pragi itd.

Je oče hčerke Nike in sinov Žana ter Črtomira. V prostem času igra nogomet, golf, smuča, deska na snegu, najraje pa zahaja v slovenske gore, kjer je spoznal tudi svojo soprogo Urško Bačovnik Janša, zdravnico.